

УДК 343.9

О. М. Луговий
аспірант*Національного університету «Одеська юридична академія»***ЩОДО ПРОБЛЕМ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ,
ПОВ'ЯЗАНИМ ІЗ РЕЙДЕРСЬКИМ ЗАХОПЛЕННЯМ ПІДПРИЄМСТВ: АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД**

Постановка проблеми. Питання щодо протидії злочинам, пов'язаним з протидією законній господарській діяльності, серед яких і рейдерські захоплення підприємств, з початку XXI століття привертає пильної уваги з боку науковців, державних і громадських діячів, суддів, співробітників правоохоронних органів, журналістів, засобів масової інформації, а також представників бізнесу. Інтерес до цієї теми пояснюється неабиякою актуальністю досліджуваної проблеми, довготривалою економічною та політичною кризою в Україні, негативними тенденціями у різних сферах господарювання, неможливістю з боку державних інституцій гарантувати недоторканість власності, набутої законним шляхом, та забезпечити захист прав суб'єктів господарювання.

Стан наукової розробленості проблеми. Серед наявних наукових праць, присвячених дослідженню проблем протидії проявам злочинної діяльності, пов'язаної з рейдерським захопленням підприємств, чільне місце посідають дослідження М.А. Колесніка, Ю.А. Берлача, Ю. А. Хатнюка, О.А. Туєва, Д.О. Андрєєва, О.А. Туркот та інших дослідників, в яких представлений аналіз ряду аспектів досліджуваної проблеми. Однак, без урахування змін діючого законодавства, а також наявних умов здійснення підприємницької та господарської діяльності.

Мета статті полягає у аналітичному огляді наукових думок дослідників щодо наявних проблем протидії злочинам, пов'язаним з рейдерським захопленням підприємств та напрямів їх вирішення.

Викладання результатів дослідження. Серед основних недоліків системи протидії злочинам, пов'язаним з рейдерським захопленням підприємств, поряд з проблемами загальноекономічного, політичного, організаційно-управлінського, адміністративно-правового характеру, з одного боку, дослідниками вказується на недосконалість роботи системи правоохоронних органів у цій сфері (прокуратури, національної поліції, органів безпеки, податкової міліції, Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань), відсутність належної взаємодії між ними у протидії злочинам цієї категорії, нездатність переважної більшості співробітників оперативних та слідчих підрозділів здійснювати ефективний пошук, попередження, нейтраліза-

цію, документування та розслідування злочинів у цій сфері, а також вживати дієвих заходів з метою знешкодження рейдерських груп та осіб, що забезпечують їх підтримку в органах державної влади, місцевого самоврядування судах та правоохоронних органах.

З іншого боку, у вітчизняній правовій науці існує насправді досить невелика кількість праць, присвячених саме комплексній методиці протидії злочинам, пов'язаним з рейдерським захопленням підприємств.

Переважну кількість досліджень з проблематики рейдерства здійснено у галузях адміністративного, господарського права, кримінології та економічних наук.

Так, дисертаційне дослідження М.А. Колесніка «Адміністративно-правові засади діяльності органів державної влади України щодо протидії рейдерству» (2012 р.) [1] присвячено аналізу адміністративно-правових та організаційних засад діяльності уповноважених державних органів у сфері протидії рейдерству. Автором наголошено, що у сучасних умовах рейдерство є однією із загроз економічній безпеці держави, яка, у свою чергу, є невід'ємною складовою національної безпеки України. У роботі наведено авторське визначення рейдерства, з'ясовано його основні ознаки, наголошено, що ключовою ознакою рейдерства в Україні є панування жорстких ворожих поглинань з використанням адміністративного ресурсу, а також визначено і охарактеризовано основні етапи рейдерських акцій (початкова фаза, розробка, реалізація та завершення рейдерської акції). Крім того проаналізовано адміністративно-правовий статус суб'єктів протидії рейдерству, окреслено їх завдання, функції та компетенцію. Досліджено світовий досвід протидії рейдерству та обґрунтовано можливості його використання в Україні. Також запропоновано перспективні напрями формування державної політики у сфері протидії рейдерству, визначено низку адміністративно-правових та організаційних заходів щодо удосконалення діяльності органів державної влади у цій сфері.

Спробу аналізу сутності та особливостей прояву рейдерства в українських умовах здійснено і у дисертаційному дослідженні Ю.А. Берлача «Адміністративно-правове забезпечення протидії рейдерству в Україні» (2014 р.) [2]. З метою

впорядкування термінологічних основ роботи автором досліджено етимологію понять «рейдер», «рейдерство», «рейдерський напад» та ін., співставлено їх з суміжними поняттями «недружні злиття та поглинання», «корпоративне рейдерство», «грінмейл» («greenmail»). Сформульовано авторське визначення рейдерства як процесу одержання контролю над підприємством (чи його майном) всупереч волі законного власника/власників, що здійснюється вчиненням протиправних дій з метою швидкого перепродажу об'єкта рейдерського нападу чи подальшого управління ним. Розкрито особливості законодавчого та інституційного забезпечення протидії рейдерству, окреслено основні проблеми в даній сфері, запропоновано певні їх вирішення, а також сутність і зміст концепції запобігання рейдерству як напряму діяльності органів публічної адміністрації у даній сфері. Визначено перелік та особливості застосування адміністративних процедур для захисту від рейдерства. Проведено аналіз зарубіжного досвіду адміністративно-правового забезпечення протидії рейдерству та можливості його використання у вітчизняних умовах.

Дисертаційна робота Ю. А. Хатнюка «Адміністративно-правові засади діяльності органів внутрішніх справ у боротьбі з рейдерством в Україні» (2012 р.) [3] мала за мету з'ясувати й узагальнити теоретичні і практичні аспекти адміністративно-правових засад діяльності органів внутрішніх справ у боротьбі з рейдерством в Україні в контексті реалізації їхніх повноважень у сфері корпоративних відносин щодо перерозподілу власності акціонерних товариств, а також розробити пропозиції і рекомендації, що сприятимуть удосконаленню організації і тактики дій щодо забезпечення правопорядку у цій сфері.

Автором наголошено, що основна ознака рейдерства полягає в порушенні закону, застосуванні тих або інших шахрайських схем щодо перехоплення оперативного управління підприємством, установою чи організацією та реалізації їхніх активів на власний розсуд. На думку автора, закріплення у правових нормах поняття «рейдерство» має на меті створити сприятливі юридичні умови для ефективної боротьби з цим явищем. Автором наведено власне визначення рейдерства, розглянуто зміст і основні напрями роботи органів внутрішніх справ та інших суб'єктів боротьби з рейдерством у сфері корпоративних відносин. Зроблено спробу здійснити аналіз профілактичної діяльності органів внутрішніх справ у боротьбі з рейдерством як комплексу спеціальних заходів, засобів і способів, а також сформульовано пропозиції та рекомендації щодо удосконалення адміністративно-правових засад діяльності органів внутрішніх справ у боротьбі з рейдерством.

Вивченню кримінологічних засад організації та здійснення протидії рейдерству в Україні в сучасних умовах присвячено дисертаційну роботу О.А. Туєва «Кримінологічні засади протидії рейдерству» (2013 р.) [4]. Дослідником наголошено, що на відміну від країн з розвинутою ринковою економікою, де розповсюджений легальний професійний бізнес зі злиття і поглинання (M&A), в Україні недружнє поглинання (рейдерство) найчастіше являє собою встановлення контролю над компанією із застосуванням саме протизаконних методів, що супроводжується заволодінням акціями компанії проти волі її справжніх власників. У роботі охарактеризовано сучасний стан, систему, структуру і якісні ознаки рейдерства в Україні, зроблено спробу провести кримінологічний аналіз механізму рейдерських захоплень. Наголошено, що найбільш привабливими для поглинань в Україні є промисловість, підприємства торгівлі, фінансовий сектор, енергетика, сільське господарство та телекомунікації, а обсяг вітчизняного сегменту поглинання і злиття становить від 1,5 до 3 млрд. доларів на рік. Автором визначено сучасні економічні ризики і загрози безпеці суб'єктів господарювання, охарактеризовано детермінаційний комплекс рейдерства із застосуванням методології факторного аналізу. В роботі визначено певні шляхи правового і організаційного забезпечення протидії рейдерству; окремо охарактеризовано специфіку діяльності служб безпеки суб'єктів господарювання щодо протидії рейдерству. Також сформульовано рекомендації, спрямовані на удосконалення кримінологічних засад і практики протидії рейдерству.

У дисертаційному дослідженні О.А. Туркот «Правовий захист акціонерних товариств від посягань на їх майно та органи управління» (2015 р.) [5] наведено різні позиції щодо шляхів захисту акціонерних товариств від рейдерських посягань. Розглянуто особливості судового та досудового захисту при протидії посяганням на майно суб'єктів господарювання. Проаналізовано питання захисту акціонерних товариств органами державної влади, органами управління та акціонерами від посягань на майно товариства. На законодавчому рівні автором запропоновано закріпити поняття «протиправне встановлення контролю над акціонерним товариством (рейдерство)» і «господарсько-правовий захист акціонерних товариств від посягань на їх майно та органи управління», визначити ознаки, форми посягань для ефективної протидії вказаному явищу і формування повноцінної системи захисту вітчизняної економіки. У якості заходу, що на думку автора, підвищить ефективність протидії рейдерству, запропоновано збільшити міру кримінальної відповідальності за протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації.

Окремим питанням протидії рейдерським захопленням підприємств, вчинюваним шляхом маніпуляцій у сфері обігу цінних паперів, приділено увагу в дисертації Д.О. Андрєєва на тему «Адміністративно-правові засоби захисту прав власників цінних паперів» (2008 р.) [6]. Автором комплексно висвітлено теоретичні та практичні питання адміністративно-правових засобів захисту прав власників цінних паперів, визначено суть даних засобів, встановлено їх взаємозв'язок з заходами адміністративно-правового примусу на ринку цінних паперів. Серед іншого, в роботі досліджено проблематику протиправних захоплень і поглинання акціонерних товариств (рейдерства) в Україні та шляхи протидії рейдерському захопленню акціонерних товариств за випадків втягнення до конфлікту навколо підприємства професійних учасників ринку цінних паперів (реєстраторів, зберігачів) та/або посадових осіб акціонерного товариства. За результатами дослідження запропоновано шляхи вдосконалення законодавства з цінних паперів у частині регламентації застосування адміністративно-правових засобів захисту прав власників цінних паперів. Запропоновано зміни та доповнення до Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні».

Ряд дисертацій, присвячених дослідженню проблем запобігання і протидії окремим аспектам рейдерства, захищено за спеціальністю «економічні науки».

Так, робота С.С. Молодецького «Рейдерство як загроза економічній безпеці підприємств» (2016 р.) [7] стосується розроблення нових науково-методичних підходів до забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання в умовах рейдерських захоплень. В роботі виокремлено основні види рейдерства, залежно від сегменту ринку та законності заходів щодо його реалізації, запропоновано авторське визначення поняття рейдерства.

Автором запропоновано шляхи модернізації системи діагностики загроз економічній безпеці підприємства в умовах рейдерського захоплення. Запропоновано методичний підхід до раннього прогнозування ймовірності банкрутства в умовах рейдерського захоплення, що складається з показників, які охоплюють основні напрями виникнення загроз рейдерства та допомагають виконати ранню діагностику ймовірності банкрутства. В роботі доопрацьовано класифікаційні ознаки загроз економічній безпеці підприємств, здійснено групування суб'єктів системи діагностики загроз економічній безпеці підприємства під впливом рейдерського захоплення.

В.Ю. Нестеренко підготовлено дисертаційне дослідження «Управління ризиком рейдерського захоплення на прикладі автотранспортних підприємств» (2010 р.) [8], в якому автором запропоновано власне визначення поняття «ри-

зик рейдерського захоплення», визначено місце нового ризику в системі економічних ризиків в діяльності підприємства, проаналізовано ефективність використання щодо нього традиційних підходів до оцінки та управління економічним ризиком. На основі факторів, що підвищують привабливість підприємства для потенційного захоплення, у дослідженні запропоновано методичні рекомендації з оцінки ризику рейдерського захоплення підприємства, сформовано перелік характеристик діяльності підприємства, що підвищують його вразливість, а також визначено методичні засади управління ризиком рейдерського захоплення.

У роботі В.А. Величка «Інформаційно-аналітичне забезпечення протидії рейдерству на паливно-енергетичних підприємствах» (2017 р.) [9] розглянуто наявні теоретичні підходи і уточнено поняття «інформаційно-аналітичне забезпечення протидії рейдерству», запропоновано складові такого забезпечення. Автором сформовано методичний підхід до оцінки рейдерської загрози на основі системи показників визначення рівня корумпованості та тінізації, якості корпоративного управління, фінансово-економічного стану підприємства, кваліфікації робітників й соціальної відповідальності, а також запропоновано методичні рекомендації щодо удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення протидії рейдерству на паливно-енергетичних підприємствах.

Протягом останнього часу опубліковано велику кількість наукових статей вітчизняних вчених, присвячених окремим аспектам вказаної проблеми (в основному, кримінально-правової, адміністративно-правової та кримінологічної тематики). Серед цих праць найбільшої уваги привертають дослідження О.Г. Кальмана, М.А. Погорецького, О.М. Литвака та І.М. Кучеренко.

Так, у дослідженні О.Г. Кальмана та М.А. Погорецького «Рейдерство: причини та заходи протидії» (2009 р.) [10] авторами наголошено, що рейдерство являє собою складний і високоінтелектуальний бізнес, а здійснення рейдерських нападів передбачає вчинення цілої низки протиправних дій кримінального характеру (підробка документів, хабарництво, застосування фізичного та психічного насильства). У свою чергу, як слушно зауважують науковці, ефективність нападів обумовлена їх високою організованістю, відпрацьованими схемами та високою кваліфікацією виконавців.

На думку авторів, основною причиною виникнення і поширення рейдерства є недосконалість чинного законодавства, особливо тієї його частини, яка регулює корпоративне право, діяльність акціонерних товариств. Недосконалість законодавства, у свою чергу, породжує і низьку ефективність системи захисту приватної власності, обу-

мовлює бездіяльність державних інститутів, які зобов'язані захищати права власника.

Серед інших причин автори зазначають корумпованість органів влади і управління, брак політичної волі, слабкість правоохоронної системи, недосконалість судової влади, використання судових актів як засобів під час рейдерських нападів.

В якості основних напрямів концентрації зусиль держави у боротьбі з рейдерством автори визначають: удосконалення нормативно-правового забезпечення, удосконалення організаційних заходів, пов'язаних з активізацією боротьби з корупцією в органах державної влади, формування у суспільстві непримиримого ставлення до фактів протиправного захоплення майна суб'єктів підприємницької діяльності.

Важливим питанням кримінологічної характеристики та протидії рейдерським проявам присвячено низку статей О.М. Литвака та І.М. Кучеренко, зокрема «Українське рейдерство: проблеми реального запобігання» (2008 р.) [11] та «Проблема рейдерства очима кримінолога і цивіліста» (2010 р.) [12]. За твердженням авторів, українське рейдерство має кримінальну складову, особливістю якої є прояви корупції з боку представників органів державної влади, і жодна рейдерська атака не закінчується успішно, якщо вона не супроводжується прикриттям з боку державних структур, правоохоронців і суду.

Дослідниками слушно зауважено, що для захоплення об'єктів чужої власності рейдерами використовується широкий спектр дій: тиск на окремих акціонерів, підкуп менеджерів і посадових осіб, створення штучних боргів, підробка статутних та інших документів, силове захоплення підприємств за допомогою підрозділів внутрішніх справ, приватних охоронних структур тощо.

На думку дослідників, проблему протидії рейдерству необхідно вирішувати через пізнання таких цивільно-правових явищ, як поглинання і злиття підприємств. У зв'язку з цим, основним правовим інструментарієм у запобіганні цьому явищу, з погляду авторів, має бути не кримінальний закон, а розумне, системне врегулювання цивільно-правових відносин у відповідній сфері підприємницької діяльності.

З метою посилення протидії рейдерству авторами запропоновано низку змін до законодавства щодо порядку розгляду судами господарських спорів, особливостей виконавчого провадження щодо відчуження державного майна та передачі корпоративних прав, встановлення мораторію на застосування примусової реалізації майна державних підприємств та господарських товариств, у статутних фондах яких є будь-яка частка держави.

Однією з нечисленних наукових праць, де б розкривалися криміналістичні аспекти протидії

рейдерству, є підготовлений колективом авторів (Л.І. Аркуша, О.О. Подобний, А.О. Шелехов та ін.) навчально-методичний посібник «Розслідування злочинів, пов'язаних із рейдерським захопленням підприємств» (2015 р.) [13]. Авторами посібнику запропоновано основні підходи до застосування заходів слідчої та оперативно-розшукової діяльності з метою виявлення та розслідування злочинів, пов'язаних із протидією законній господарській діяльності (рейдерських захоплень підприємств). Авторами розглянуто основні характеристики осіб, причетних до рейдерських захоплень підприємств, проаналізовано феномен «рейдерської компанії» як юридичної особи або неформалізованої групи фахівців, що займаються недружнім поглинанням підприємств або їх активів, а також приділено увагу особливостям технології вчинення рейдерських захоплень підприємств, у тому числі характеристиці об'єктів злочинного посягання та способів підготовки, вчинення та приховання відповідних злочинів. Розкрито окремі особливості організації виявлення ознак вчинення рейдерських захоплень. Намічено основні шляхи до визначення системи слідчих ситуацій, версій та напрямів розслідування, а також тактичних особливостей окремих слідчих (розшукових) дій.

Певне криміналістичне спрямування має дисертаційне дослідження К.С. Фомічова «Доказування у справах про злочини, пов'язані з незаконним заволодінням суб'єктами господарювання» (2012 р.) [14]. У роботі деталізовано обставини об'єктивного і суб'єктивного характеру, що підлягають доказуванню та впливають на прийняття підсумкових процесуальних рішень як на досудовій стадії кримінального процесу, так і під час розгляду справи в суді. Автором запропоновано закріпити в законодавстві юридичне визначення поняття рейдерства, розкрити його сутність та ознаки, що на думку автора, дозволить відмежувати злочинну діяльність від інших засобів недружного поглинання і встановлення контролю над суб'єктами господарювання.

Окрім питання криміналістичної характеристики злочинів, пов'язаних з рейдерським захопленням суб'єктів господарювання, викладено у наукових статтях Ю.М. Немно (2015 р.) [15; 16]. Спираючись на наявні наукові розробки, у механізмі рейдерського захоплення підприємств автор виділяє ряд типових процедур такого захоплення, серед яких розвідка (отримання максимальної інформації щодо об'єкту захоплення, яка включає в себе легальну і кримінальну розвідку), оцінка здатності захисту підприємства-жертви, розробка схеми захоплення підприємства (без застосування сили або з її застосуванням), здійснення захоплення. Серед осіб, що вчиняють рейдерські захоплення, наведено такі

їх типи, як замовник, координатор, професіонал, солдат та корупціонер.

У роботі О. Артюха «Криміналістичний аналіз протидії законній господарській діяльності» (2014 р.) [17] зроблено спробу описати найбільш типові елементи криміналістичної характеристики злочинів, пов'язаних з рейдерським захопленням підприємств. При цьому серед об'єктів протидії законній господарській діяльності автором вказано підприємства, що мають значну прибутковість і високу ліквідність власних активів (насамперед, у сфері металургії, паливно-енергетичного комплексу, банківському секторі, машинобудуванні, харчовій промисловості, туристичному секторі, сфері обслуговування населення). Також виокремлено ряд етапів рейдерського захоплення підприємств (інформаційний, підготовчий, акціонерний, судовий, силовий, поглинання), наведено основні способи дій рейдерів (крадіжка акцій, маніпуляції з реєстром, підкуп посадових осіб, силове захоплення товариства).

Вирішенню окремих тактичних проблем протидії рейдерству присвячено статтю Т.С. Вайди та О.І. Кузнецова «Психофізична та тактична підготовка працівників органів внутрішніх справ щодо дій в екстремальних ситуаціях рейдерського захоплення суб'єктів господарювання» (2011 р.) [18]. Авторами наголошується, що підрозділам органів внутрішніх справ з метою ефективного припинення рейдерських атак на підприємства необхідно заздалегідь готуватися, здійснювати відповідну підготовку особового складу до грамотних і ефективних дій в екстремальних умовах. В роботі містяться конкретні методичні вказівки щодо способів попереднього з'ясування обставин рейдерського захоплення, блокування окремих учасників конфлікту чи груп порушників, використання силових методів впливу, нейтралізації підбурювачів подій чи хуліганів, затримання найбільш агресивних правопорушників.

Ураховуючи навіть цей, далеко не повний перелік наукових праць, можна дійти висновку, що у вітчизняній науці розкрито ряд проблем, пов'язаних з розробкою методики протидії рейдерським захопленням підприємств. Доробки вказаних та інших науковців, на наш погляд, можуть становити теоретичну базу подальшого дослідження проблем протидії злочинам, пов'язаним з рейдерським захопленням підприємств, з метою виокремлення шляхів їх вирішення.

Література

1. Колеснік М.А. Адміністративно-правові засади діяльності органів державної влади України щодо протидії рейдерству: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Х., 2012. 20 с.

2. Берлач Ю.А. Адміністративно-правове забезпечення протидії рейдерству в Україні: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. К., 2014. 20 с.

3. Хатнюк Ю. А. Адміністративно-правові засади діяльності органів внутрішніх справ у боротьбі з рейдерством в Україні: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Львів., 2012. 17 с.

4. Туев О.А. Кримінологічні засади протидії рейдерству: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Х., 2013. 18 с.

5. Туркот О.А. Правовий захист акціонерних товариств від посягань на їх майно та органи управління: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Кривий ріг, 2015. 240 с.

6. Андреев Д. О. Адміністративно-правові засоби захисту прав власників цінних паперів: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07; Ін-т законодавства Верхов. Ради України. К., 2008. 21 с.

7. Молодецький С.С. Рейдерство як загроза економічній безпеці підприємств: автореф. дис... канд. екон. наук: 21.04.02. Черкаси, 2016. 20 с.

8. Нестеренко В.Ю. Управління ризиком рейдерського захоплення на прикладі автотранспортних підприємств: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.04. К., 2010. 22 с.

9. Величко В. А. Інформаційно-аналітичне забезпечення протидії рейдерству на паливно-енергетичних підприємствах: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.04. Х., 2017. 20 с.

10. Кальман, О.Г., Погорецький М.А. Рейдерство: причини та заходи протидії // Вісник Запорізького юридичного інституту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: щоквартальне видання. 2009. № 3. С. 150-160.

11. Литвак О.М. Українське рейдерство: проблеми реального запобігання // Кримінологія в Україні та протидія злочинності: зб. наук. ст. 2008. С. 26-33.

12. Литвак О., Кучеренко І. Проблема рейдерства очима кримінолога і цивіліста // Вісник Національної академії прокуратури України: Проблеми сьогодення: теорія, практика, життя академії. 2010. № 3. С. 40-45.

13. Розслідування злочинів, пов'язаних із рейдерським захопленням підприємств : навч.-метод. посібник / авт. кол.: Л. І. Аркуша, О. О. Подобний, А. О. Шелехов та ін. Одеса: Фенікс, 2015. 149 с.

14. Фомічов К.С. Доказування у справах про злочини, пов'язані з незаконним заволодінням суб'єктами господарювання: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. К., 2012. 16 с.

15. Немно Ю.М. Щодо механізму рейдерського захоплення підприємств // Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України: у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 15-16 трав. 2015 р.). 2015. Т. 2. С. 412-414.

16. Немно Ю.М. Щодо типології осіб, які беруть участь у рейдерських захопленнях підприємств // Інформаційне забезпечення розслідування злочинів: матеріали 3-го Міжнар. круглого столу (Одеса, 29 трав. 2015 р.). 2015. С. 193-195.

17. Артюх О. Криміналістичний аналіз протидії законній господарській діяльності // *Evropsky politicky a pravni diskurz*. 2014. № 6. С. 664-672.

18. Вайда Т.С., Кузнецов О.І. Психофізична та тактична підготовка працівників органів внутрішніх справ щодо дій в екстремальних ситуаціях рейдерського захоплення суб'єктів господарювання // Південноукраїнський правничий часопис: щоквартал. наук. журн. 2011. № 3. С. 314-316.

Анотація

Луговий О. М. Щодо проблем протидії злочинам, пов'язаним із рейдерським захопленням підприємств: аналітичний огляд. – Стаття.

У статті здійснено аналітичний огляд наукових думок дослідників щодо наявних проблем протидії злочинам, пов'язаним з рейдерським захопленням підприємств та напрямів їх вирішення. Доведено, що у вітчизняній науці розкрито ряд проблем, пов'язаних з розробкою окремої методики протидії рейдерським захопленням підприємств. Наявні доробки науковців становлять теоретичну базу подальшого дослідження проблем протидії злочинам, пов'язаним з рейдерським захопленням підприємств з урахуванням змін діючого законодавства.

Ключові слова: рейдерство, протидія, злочини, рейдерське захоплення підприємств, аналітичний огляд.

Аннотация

Луговой А. Н. О проблемах противодействия преступлениям, связанным с рейдерским захватом предприятий: аналитический обзор. – Статья.

В статье осуществлен аналитический обзор научных мнений исследователей касаясь имеющимся проблемам противодействия преступлениям, связанным с рейдерским захватом предприятий, и направлений их решения. Доказано, что в отечественной науке раскрыт

ряд проблем, связанных с разработкой частной методики противодействия рейдерским захватам предприятий. Имеющиеся разработки ученых составляют теоретическую базу дальнейшего исследования проблем противодействия преступлениям, связанным с рейдерским захватом предприятий, с учетом изменений действующего законодательства.

Ключевые слова: рейдерство, противодействие, преступления, рейдерский захват предприятия, аналитический обзор.

Summary

Luhovyi O. M. About the problems of counteracting crimes related to raider seizure of enterprises: an analytical review. – Article.

Analytical review of scientific viewpoints concerning current issues regarding crimes related to the raiding takeover of enterprises and avenues of their solving is done in the article. The author defends that a certain amount of problems related to the elaboration of individual methods of counteracting the raiding takeover of enterprises are developed in national science. Available achievements of scientists form the theoretical basis of subsequent research of issues regarding counteracting crimes related to the raiding takeover of enterprises taking into account the changes of current legislation.

Key words: raiding, counteraction, crimes, raider seizure of enterprises, analytical review.